

## **Dwingelderveldroute**

42 kilometer

ANWB bewegwijzerd

In de jaren twintig dreigde de Dwingeloose Heide te worden ontgonnen. In 1930 kocht Vereniging Natuurmonumenten de eerste stukken heide en in 1941 werd het aangrenzende staatsnatuurreservaat *Kraloër Heide* opgekocht. Het geheel vormt (met Boswachterij Dwingeloo) het *Nationaalpark Dwingelderveld*. Door de uitgestrektheid en de afwisseling heeft de Dwingeloose heide, het grootste heideveld van Nederland, een zeer rijk planten en dieren leven. Het hele gebied is bezaaid met een honderdtal vennen. Bijzonder zijn de in Nederland zeldzaam geworden zure en voedselarme vennen met een oeverbegroeiing van veenmossen, wollegras, veenpluis en veenbes.



### **Waar u langs komt:**

In Fluitenberg en Kalenberg komt u in de boswachterij van Ruinen. De Pessierkoelen en pessierterkoelen zijn de restanten van een uitgestrekt heidegebied met veenplassen. Ruinen is een esdorp met een kerkbrink. De hervormde kerk is een gotendeels bakstenen zaalkerk, oorspronkelijk gesticht als abdijkerk. Op de Brink staat Bram, een bronzen ram als symbool van Drenthe. *Schaapskooi* en het *bezoekerscentrum* liggen aan de Benderseweg, aan de rand van

de Dwingeloose heide (vetrek schapen om 10.30 uur, terugkeer tussen 17.00 en 18.00 uur; 's winters onregelmatig). In het bezoekerscentrum vindt u alle informatie over het Nationaal Park Dwingelderveld.



Ten zuiden van Dwingeloo ligt de havezate *Oldengaerde* (niet te bezichtigen). Aan een havezate waren rechten verbonden: de eigenaar was vrijgesteld van belasting, kreeg invloed op het bestuur van Drenthe en had het alleenrecht van duiventil, visvangst en van jacht in een bepaald gebied. Het Esdorp **Dwingeloo** is ontstaan op de grens van *groenlanden* langs de Dwingelderstream en de hogere *esgronden*. De kenmerkende ruimtelijke structuur van de Brink met de bebouwing daar omheen is goed bewaard gebleven en werd in 1967 tot beschermd dorpszicht verklaard.

In de dichtbevolkte gebieden van ons land zijn, door het vele licht dat de steden produceren, bijna geen sterren te zien. In Drenthe, waar de lichtvervuiling veel minder is, zijn bij een heldere nacht duizenden sterren aan de hemel te zien. Het *Planetron* biedt gelegenheid om, bij een heldere nacht, zelf een speurtocht naar de sterren te ondernemen. (28 maart - 26 oktober en alle vakanties dagelijks 10.00-17.30 uur, buiten de vakanties maandags gesloten; 27 oktober - 27

maart, zondag 10.00-17.30 uur).

Het *Nationaal Park Dwingelderveld* (deels Staatsbosbeheer, deels Vereniging Natuurmonumenten) omvat een oppervlakte van circa 3500 ha bestaande uit ruim 2000 ha bos en 1400 ha heide. De *Dwingeloose* en *Kraloër Heide* zijn nog gaaf. *Boswachterij Dwingeloo*, met oude bebouwing van vooral naaldhout op stuifzand en heide, zijn vrij toegankelijk met uitzondering van de bij de boswachterij behorende reservaten. Bij de *Davidsplassen* staat een *vogelobservatiehut*. Het *Lheederzand* en het noordelijker gelegen *Lheebroekerzand* waren vroeger uitgestrekte *stuifzanden*, afgewisseld met heide, hoogveen, en open water. Dit type landschap ontstond door eeuwenlange rooibouw; de vegetatie verdween gedeeltelijk en de wind kreeg vat op het onderliggende dekzand. Door voortdurende begrazing met schapen en door afplagging van de heide bleven de stuifzanden actief, vooral in de buurt van de dorpen. Vermoedelijk is Zuid-Lhee onder het stuifzand terechtgekomen. Bij **Kraloo** zijn de cultuurelementen van het oude esdorpenlandschap nog aanwezig. Het dorpje ligt in het *beekdal van de Ruiner A*. Langs de beek lagen vanouds de *groenlanden* die als weide en hooiland in gebruik waren. De es, het oorspronkelijke bouwland, lag hogerop in het dorp. De *Kraloër Heide* diende voor het steken van plaggen (brand- en meststof) en voor het grazen van schapen.

